

ÅRSMØTEREFERAT 2017

Spidsbergseter, lørdag 4.mars 2017

Bli medlem i Norsk Sau og Geit og støtt opp om NSG sitt arbeid med fokus på:

Økonomi og Marked

Produksjonsvilkår

Faglige utfordringer

Egen organisasjon

Politikerkontakt, alliansebygging

Informasjon

Innhold

1. Åpning.....	3
2. Opprop av utsendinger.....	3
3. Godkjenning av innkalling og sakliste.....	3
4. Valg av to personer til å skrive under årsmøteprotokollen sammen med møteleder.....	4
5. Valg av to personer til tellekorpset.....	4
6. Ledertale.....	4
7. Årsmelding 2016 fra Hedmark Sau og Geit.....	4
8. Regnskap 2016.....	4
9. Saker til behandling.....	5
a) Resolusjon vedrørende Landbruksmeldinga (vedlegg 3).....	5
b) Resolusjon til Stortingsrepresentantene fra Hedmark (vedlegg 4).....	5
10. Valg.....	5
a) Leder for 1 år.....	5
b) To styremedlemmer for 2 år.....	5
c) Nestleder for 1 år.....	5
d) Tre varamedlemmer for 1 år.....	5
e) Møteleder og vara til årsmøtet for 2017.....	5
f) Tre utsendinger til landsmøtet NSG, samt 1 vara.....	5
g) Godtgjørelse til tillitsvalgte.....	5
h) Revisorer.....	5
i) Valgkomitèmedlem for 3 år.....	5
11. Behandling av innkomne saker.....	6
a) Sak fra Alvdal SG, "Avkortning av rovdyrskadeerstatning" (vedlegg 5).....	6
12. Orientering om saker fra styret.....	6
13. Arbeidsplan og budsjett for 2017.....	6
14. Tid og sted for årsmøtet 2017.....	6
Vedlegg 1:.....	7
Vedlegg 2:.....	9
Vedlegg 3:.....	11
Vedlegg 4:.....	12
Vedlegg 5:.....	13
Vedlegg 6:.....	15
Vedlegg 7:.....	16

1. Åpning

Leder Martin Mostue ønsket velkommen og overlot ordet til møteleder Per H. Lindholt

2. Opprop av utsendinger

27 stemmeberettigede møtt

	Styret		Tilstede
1	Styret	Martin Mostue	X
2	Styret	Hans Bondal	X
3	Styret	Per-Joar Nesthun	X
4	Styret	Ola D Gløtvold	X
5	Styret	Mona Arntzen	X

	Representanter		
6	Alvdal	Toril Hårdnes	X
7	Alvdal	Ola Flaten	X
8	Alvdal	Kjersti Norin	X
9	Elverum	Britt Gran	X
10	Folldal	Vegar Nystuen	X
11	Folldal	Hilde Stokke Odden	X
12	Folldal	Eirik Sletten	X
13	Kvikne	Jon Erling Arntzen	X
14	Løten og Vang	Marianne Hermansen	X
15	Løten og Vang	Sverre Sjøgaard	X
16	Os	Kjell Horten	X
17	Os / Ring 30	Magne Horten	X
18	Ringsaker	Gry Lystad	X
19	Ringsaker	Anne Lene Bratlie	X
20	Ringsaker	Ingrid G Holen	X
21	Ringsaker	Ole-Henrik Kjærnes	X
22	Romedal og Stange	Arne K Strømsrud	X
23	Romedal og Stange	Anine Wollebæk	X
24	Tolga	Hallvard Urset	X
25	Tolga	Torill P S Urset	X
26	Tynset	Vidar Westum	X
27	Løten og Vang	Per Lindholt	X

	Talerett		
43		Lystad, Jon Ivar	X
44		Mostue, Hege	X
45		Myrvold, Runar	
46		Norheim, Trine K	
47		Odden, Trude	
48		Sletten, Åshild	
49		Strømsrud, Solvor	
50	NSG	Per Fosheim	X
51	Hedmark Bondelag	Thomas M French	X
52	Hedmark Gjeterhundlag	Jo Agnar Hansen	X
53	Hedmark Gjeterhundlag	Karin Mattsson	X

3. Godkjenning av innkalling og saksliste

Godkjent uten innvendinger

4. Valg av to personer til å skrive under årsmøteprotokollen sammen med møteleder

Hallvard Urset og Hilde Stokke Odden valgt, protokoll sendes på e-post og bekreftes godkjent.

5. Valg av to personer til tellekorpset

Hege Mostue og Per Fossheim valgt

6. Ledertale

Leder holdt tale (vedlegg 1) til årsmøteforsamlingen som naturlig nok ble innledet med minneord om Ulf Skårholen og et minutt stillhet.

Per Fossheim, NSG: Bondelaget, bonde- og småbrukerlaget og HSG i Hedmark har et veldig sterkt samarbeid. Innsats mot felles mål skal det roses for, for det er utrolig viktig.

Thomas M. French, Hedmark Bondelag: Innlegg der HB takket for samarbeidet gjennom et krevende politisk år, spesielt i ulvesaken. Ønsket et fortsatt godt samarbeid, ekstra viktig i forhold til rovdysituasjonen.

7. Årsmelding 2016 fra Hedmark Sau og Geit

Møteleder gikk gjennom årsmeldingen avsnitt for avsnitt.

Ola D Gløtvold understreket at det er veldig viktig å rapportere alt det småfebøndene mener er tapte dyr, det må komme med på statistikken.

Per Fossheim: Det er en feilkilde i rovdyr tapsrapporteringen etter at Fylkesmannen frarådet alle som har tap som er under normaltapet å sende inn søknad, disse søker ikke lenger og da blir tallene heller ikke registrert. Se på hva som er forskjell mellom det omsøkte og det som fins i rapportert tap i organisert beitebruk.

Årsmeldingen enstemmig vedtatt.

8. Regnskap 2016

Leder leste opp hver post (vedlegg 2), og gjorde oppmerksom på at reklameinntekter 2016 ikke er med i regnskapet (13.700,-), noe som hadde endret underskuddet til -18.761,-.

Kjell Horten: utfordring for styret å finne dekning for en ekstra utgiften det vil bli å finne noen som kan dekke det Ulf har gjort. Må finne en god løsning her.

Martin Mostue: i fht å øke inntektene må styret gjøre en enda bedre jobb på reklameinntekter, og alle kan hjelpe til å bidra med medlemsverving selv om styret også her selvfølgelig må dra det meste av lasset.

Per Fossheim: innspill om å søke om FKT-midler

Møtediskusjon: det er argumenter både for og imot både fysiske møter og telefonmøter. Styret prøver å legge opp møter etter hva som er best egnet og gjennomførbart, men det bør siktes inn på å ha færre fysiske møter for kostnadsbesparelse. Forberedelser er viktig for telefonmøter, men det bør være gjennomførbart.

Regnskapet enstemmig godkjent

9. Saker til behandling

- a) Resolusjon vedrørende Landbruksmeldinga (vedlegg 3)
Resolusjon skrevet av Ola D Gløtvold, enstemmig vedtatt.
- b) Resolusjon til Stortingsrepresentantene fra Hedmark (vedlegg 4)
Resolusjon skrevet av Ola D Gløtvold i fbm Vidar Helgesens utspill om ulvesaken 03.03.17.
Enstemmig vedtatt.

10. Valg

- a) Leder for 1 år
Martin Mostue valgt med 25 stemmer og 2 blanke
- b) To styremedlemmer for 2 år
Per-Joar O. Nesthun og Jon Iver Jordet valgt med 26 stemmer (26 innlevert)
- c) Nestleder for 1 år
Hans Bondal valgt med 27 stemmer
- d) Tre varamedlemmer for 1 år
1.vara Vegar Nystuen
2.vara Jan Aarskog
3.vara Solfrid Brandvoll
Valgt med 27 stemmer
- e) Møteleder og vara til årsmøtet for 2017
Møteleder: Per H. Lindholt
Vara: Kjell Horten
- f) Tre utsendinger til landsmøtet NSG, samt 1 vara
Utsendinger: Martin Mostue
Ellers bestemmer styret internt de to andre, samt vara.
Vara:
- g) Godtgjørelse til tillitsvalgte
Leder: 20.000,- + kontorhold 6.000,-
Nestleder: 2.000,-
Styremedlem: 1.000,-
Revisor 1.500,-
Leder valgkomitè 1.500,-
Dagmøter > 6 timer: 1.500,-
Møter < 6 timer 700,-
Kjøregodtgjørelse etter statens satser
- h) Revisorer
Revisorer Sigurd Stølan og Knut Magnar Holmen gjenvalgt
- i) Valgkomitèmedlem for 3 år
Nytt medlem for 3 år: Ola Flaten (for 3 år)
Personlig vara for 3 år: Odd Rune Enget

Leder neste år (valgt for 1 år pga Stømner har trukket seg): Arne Ivar Skramstad

Personlig vara for 1 år: Amund Vormstrand

11. Behandling av innkomne saker

a) Sak fra Alvdal SG, "Avkortning av rovdyrskadeerstatning" (vedlegg 5)

Toril Hårdnes og Ola Flaten var representanter fra Alvdal SG og presenterte saken.

Per Fosshem kom med oppklarende innspill rundt §7 Rovvilttap sannsynliggjort ved oppfyllelse av faste kriterier og §8 Rovvilttap sannsynliggjort ved øvrige omstendigheter fra Forskrift om erstatning når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt.

Fremlagt en ønsket arbeidsstrategi, styret tar med seg dette og jobber videre med det både mot NSG sentralt og andre organisasjoner. Samarbeid med Bondelaget om å få til en sak på dette som "Folkeopplysning".

12. Orientering om saker fra styret

Ingen

13. Arbeidsplan og budsjett for 2017

Arbeidsplan (vedlegg 6) fremlagt av styrets leder, enstemmig vedtatt

Budsjett (vedlegg 7) fremlagt av styrets leder, endret styre- og kjøregodtgjørelse med 5.000,-. Enstemmig vedtatt etter dette

14. Tid og sted for årsmøtet 2017

Innbydelse fra Akershus til felles møte på Gardermoen.

Styret får fullmakt til å jobbe med en skissert plan for fylkene Oppland og Akershus om å legge en rulleringsplan for fylkesårsmøtene.

Kjell Eierholen, Eva Linn Bergseth og Mona Arntzen fikk utdelt påskjønnelser for deltakelse i styret.

Blomster til leder i Alvdal SG, Toril Hårdnes, for verving av flest nye medlemmer (10) i 2016.

Vedlegg 1:

Leders tale for årsmøte 2016

Jeg hadde for inntil to uker siden leders tale nogen lunde klart i hode, men så fikk jeg med sjokk og vantro beskjed om at vår kjære og avholdte sekretær Ulf Skårholen hadde gått bort, så meningsløst og alt for tidlig. Så meningsløst ubegripelig var det at dagen ikke ble til noe.

Både jeg og styret har lært Ulf å kjenne som et tvers igjennom godt menneske. Jeg hørte aldri han hadde et vondt ord å si om noen. Det var aldri nei i hans munn, alt lot seg løse og finne ut av, han måtte bære hemmat og sætta på maskina fyst. Han var leders øyne og ører i det store ukjente som kalles internettet. Han fulgte med og holdt oss oppdatert om det som kom fra myndigheter på rovdyrfronten, for det var der han var mest engasjert. Men det forhindret ikke at han var engasjert i styrets arbeidsplan om å øke engasjement blant medlemmene. Han ivret for å delta på fjøsåpninger, arrangere tur til Staur, å ha møter med lokallagene og ikke minst fag-helg i forbindelse med årsmøte. Pga dette engasjementet og hans rolle som nettedaktør, fartet han fylket rundt og tok bilder og skrev artikler og var engasjert i medlemmenes velferd. Han likte ikke å stikke seg fram, men hans lune og gode vesen gjorde at han fikk tillitt hos alle. Han etterlater seg et stort tomrom som vi må jobbe hardt for å fylle.

VI LYSER FRED OVER ULF SITT MINNE.

Utover vinteren 2016 tok innlandsplattformen fasong. Vi la fram dette arbeidet på forrige årsmøte, og Ulf var sterkt delaktig i dokumentet, som for Hsg's vedkommende har en viktig ordlyd, ingen ynglende ulv i Norge. Dette ble med pomp og prakt levert på stortinget midt i mars. Stortingets ulveforlik som ble lagt fram på stortingets siste dag før sommerferien, var vel ikke helt det vi hadde håpet på. Når vi så fikk stopp i ulvejakta rød sone 20 des. framlegging av landbruksmeldinga, overproduksjon av lammekjøtt og en total feilslått jerve og ørneforvaltning, er det et kort øyeblikk fristende å dra ned rull-gardina.

Men det er lys i tunellen. Kjøttoverskuddet er ikke større en at hvis alle familier som driver med sau spiser 3 lammemiddager ekstra i året er overskuddet borte, eller en dårlig beitesommer med lavere høstvekter. Vi merker også at det er et distriktsopprør på gang. Det er sikkert noen som lurer på hvorfor ulven har fått slik oppmerksomhet fra Hsg, så er det fordi det har vært lettest å få med andre deler av samfunnet i innlandet med i kampen. For nå er jeg sikker på at myndighetene har skutt seg selv i foten. Vi så det enorme engasjementet som ble vist i Oslo under fakkeldemonstrasjonen den 30 jan (forøvrig organisert av innlandsplattformen). Landbruksmeldingen som tirret enda flere, nedleggelse av lensmannskontor, tvangssammenslåing av kommuner og fylker. Jo det er et distriktsopprør som begynte med ulven. Jeg vil også i denne sammenhengen få rette en takk til Hedmark bondelag og Hedmark bonde og småbrukerlag som har gjort en fantastisk jobb for beitenæringa generelt og spesielt i forbindelse med jobben med innlandsplattformen og vinterens demonstrasjoner. Jeg er helt sikker på at det er ved felles innsats vi kan oppnå resultater

Trass i alle negative hendelser i beiteområdene satses det som aldri før. Det bygges store fjøs, og byggebransjen og fjøsteknikkbransjen har fulle ordrebøker. Gledelig er det også at vi har flere gjeterhund ekvipasjer i europatoppen. Om alt dette er på tross av noe eller pga noe vet vi ikke. Det som er merkelig er at mens noen kommuner er fulle av beitedyr er nabokommunen nesten tom, selv om det er samme rovdyrtrøkk. Det er noen som gjør noe riktig. Om det er innsatsen, i beitelaget,

avslag eller landbrukskontorer, vet vi ikke. Men det har vi tenkt å finne ut av. Dere vil se av arbeidsplanen at vi har tenkt å ha leder møter. Dette tror vi er et viktig tiltak for å få et bedre samarbeid mellom styret og medlemmene, ikke minst pga forannevnte sak. Vi tror at det er viktig å sette seg ned å høre hva lokallagslederene mene bør gjøres og vi kan få gitt uttrykk for hva vi får gjort. Så nå er det bare å forberede seg

Men uansett, vi har et fantastisk produkt å levere til samfunnet, kortreist mat på fornybare ressurser. For hvis det var miljøvern som sto i sentrum er det ingen tvil om hva som skulle prioriteres av beitedyr og rovdyr. Nei dette er et spørsmål om penger og politikk. Rovdyra har blitt kultdyr på lik linje med hval og sel. Det er dessverre alt for mange som lever av rovdyrkonflikten. Og så var det politikken da. Jeg har lyst til å avslutte med å minne om at det til høsten er stortingsvalg. Tenk dere nøye om så dere slipper riktig stemmeseddel i stemmeurna.

LYKKE TIL MED ÅRSMØTE.

Vedlegg 2:

Tynset 1. mars 2017

REVISJONSBERETNING FOR HEDMARK SAU OG GEIT

Vi har revidert årsregnskapet for Hedmark Sau og Geit for 2016. Det viser et resultat på minus 32.461,- i fjor var resultatet minus 80.455,-

Egenkapitalen pr. 31.12.2016 er på kr. 525.036,- Pr. 31.12.2015 var egenkapitalen kr. 557.497,-

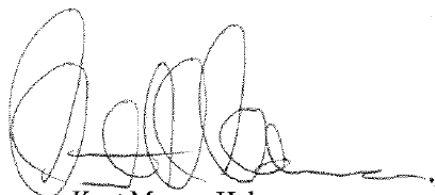
Resultatet er bedre enn i fjor, men vi gjentar at det bør være styrets oppgave å utarbeide og å følge et budsjett som minimum går i balanse slik at egenkapitalen ikke går tapt på sikt.

Årsregnskapet består av resultatregnskap og balanse.
Regnskapslovens regler og god regnskapsskikk er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet.

Vi har utført revisjonen ved kontroll av bilag og kontoutskrift. Vi mener at revisjonen gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at:

- Årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av lagets økonomiske stilling 31. desember 2016 og for resultatet i regnskapsåret 2016 i overensstemmelse med god regnskapsskikk.
- Hedmark sau og geit, ved sekretæren, har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med loven og god bokføringskikk. Regnskapet er ført av Vekstra Nord-Øst SA.

Knut Magnar Holmen

Sigurd Weidemann Stølan

Hedmark sau og geit

Årsregnskap 2016

Resultatregnskap

Inntekter	2016		2015		2014
Refusjon medlemskontingent	kr	162 413,00	kr	159 737,00	kr 143 250,00
Sekretærstøtte Nortura	kr	50 000,00	kr	50 000,00	kr -
Salgsinntekter			kr	16 000,00	kr 8 600,00
Lotteri			kr	4 527,00	kr -
Gaver			kr	3 000,00	kr -
Renteinntekter	kr	3 009,00	kr	8 331,00	kr 15 627,00
Sum inntekter	kr	215 422,00	kr	241 595,00	kr 167 477,00
Utgifter					
Sekretær	kr	50 000	kr	50 000	kr -
Kontorhold	kr	6 000	kr	10 000	kr 9 500
Godtgjørelse styremedlemmer	kr	21 000	kr	21 000	kr 22 000
Møtegodtgjørelse	kr	53 400	kr	70 100	kr 64 300
Møtegodtgjørelse landsmøte			kr	6 000	kr -
Kassener/nettverk/sekretær	kr	14 000	kr	14 100	kr -
Revisorhonorar	kr	3 000	kr	3 000	kr 3 000
Arbeidsgiveravgift	kr	6 093	kr	7 948	kr 6 323
Regnskapshonorar	kr	13 828	kr	17 442	kr 14 835
Bilgodtgjørelse	kr	32 599	kr	41 190	kr 22 754
Reisekostnad	kr	460	kr	-	kr 544
Kontorutgifter	kr	-	kr	-	kr 4 984
Annonser/Reklame	kr	-	kr	-	kr 7 483
Gaver	kr	775	kr	1 057	kr 334
Årsmøte	kr	25 260	kr	36 407	
Møter styre	kr	7 868	kr	7 318	
Møteutgifter	kr	9 495	kr	7 810	kr 23 152
Bankgebyr	kr	2 274	kr	2 246	kr 2 068
Div utgifter	kr	1 615	kr	3 797	kr 1 005
Tap på fordringer			kr	22 635	
Renteutgifter	kr	216			kr 109
Sum utgifter	kr	247 883	kr	322 050	kr 182 391
Årsresultat	kr	-32 461	kr	-80 455	kr -14 914

Balanse pr 31.12.2016

Eiendeler		Gjeld og egenkapital	
Bank 1822.30.56241	kr 428 488	EK 1/1 2016	kr 557 497
1895.20.89052	kr 8 430	Leverandørgjeld	kr 1 188
1895.05.20732	kr 104 246	Off avgifter	kr 11 940
		Avsatt revisjon	kr 3 000
		Årets resultat	kr -32 461
Sum	kr 541 164	Sum	kr 541 164

Diverse utgifter er leie bankboks kr 900, Profileringsklær kr 315, Kontingent 400.

Alvda den 21. februar 2017

Vekstra Nord-Øst SA

Tor Eggestad

Vedlegg 3:

Uttalelse vedrørende "Landbruksmeldinga

Årsmøtet i Hedmark Sau og Geit ser med sterk bekymring på den landbrukspolitikken Regjeringen, ved Landbruks- og Matdepartementet signaliserer i Landbruksmeldingen (Meld. St. 11.2016-2017. "Endring og utvikling").

Utviklingen som skisseres i denne meldingen går i feil retning med prioritering av store enheter, svekking av markedsreguleringen og svekking av målrettede virkemidler og ordninger. I sum vil en slik landbrukspolitikk føre til svekking og bortfall av et diffrensiert og mangfoldig landbruk over hele landet, der små og mellomstore bruk har stor betydning.

Regjeringens hovedmål er å skape en såkalt kostnadseffektiv matproduksjon, der deres virkemidler synes å være stordrift og sentralisering.

Årsmøtet i Hedmark Sau og Geit vil understreke at norsk landbruk har sine fortrinn i en diffrensiert struktur med både små, mellomstore og større bruk som er lokalisert over hele landet, der de naturgitte ressursene finnes. Et slik landbruk, basert på lokale ressurser, er det landbruket vi vil kalle effektivt både i forhold til utnyttelse av ressursene, og minst mulig bruk av ytre innsatsfaktorer i produksjonsprosessen. En slik modell for norsk landbruk må også være i pakt med intensjonene i "Det grønne skiftet". Økt matvareproduksjon på lokale og naturgitte ressurser gir også et mer robust og beredskapsmessig riktig jordbruk i forhold til blant annet smittevern og minst mulig kjemikalie- og medisinbruk. Også i forhold til klimaendringer og eventuelle naturkatastrofer gir et slikt landbruk den største sikkerheten for forsyningsberedskap og matvaretrygghet.

Norge har en foruroligende lav selvforsyningsgrad og vi må derfor utnytte hele det potensialet vi har, beiteressursene våre er i den sammenheng noe av det viktigste.

For å nå de målene vi mener er av største betydning for et fremtidsrettet jordbruk vil vi understreke at blant annet følgende forhold blir prioritert og vektlagt:

- Viktige faktorer for og i norsk landbruk som tollvern, markedsregulering, forhandlingsinstituttet og familielandbruket må opprettholdes, dette er bærebjelker i norsk landbrukspolitikk.
- Markedsbalansering, målpris og henteplikt må opprettholdes også for geitmelk. Det er gjennom saneringsprosessen på geit investert mellom 800 – 1000 millioner kroner de siste 15 år. Dette er både offentlige tilskudd gjennom jordbruksavtalen, midler gjennom Tine og private investeringer i tid og penger på nybygg / renovering og annet ekstra arbeid gjennom saneringsprosessen.
- Foreslått oppkjøpsordning for geitmelk-kvoter må stoppes. Med knappe 300 geitbruk i landet, vil en slik oppkjøpsordning svekke geitmiljøet som allerede er lite, og ikke minst svekke avlsarbeidet på geit.
- Beiteressursene må utnyttes optimalt og beitetilskuddene opprettholdes, også på innmarksbeite.
- De små og mellomstore brukene må styrkes og gis et løft både i forhold til økte inntekter og

investeringsmidler spesielt rettet mot disse brukene.

- Bruken av norsk fôr må prioriteres, både ved at kornproduksjonen økes og at bruken av grovfôr og beiting stimuleres gjennom virkemiddelbruk.
- Den geografiske arbeidsdelingen basert på lokale ressurser må opprettholdes i det norske landbruket.
- For å styrke landbruket for framtida og gjøre yrket mer attraktivt for kommende generasjoner må inntektsforskjellen mellom yrkesutøvere i landbruket og andre grupper utjevnes. Avløsertilskuddet i landbruket må opprettholdes, det samme gjelder for tidligpensjonsordningen som sikrer tidligere og mer sømløse generasjonsskifter.

Vedlegg 4:

Til Stortingsrepresentantene fra Hedmark.

Årsmøtet i Hedmark Sau og Geit har registrert at statsråd Vidar Helgesen kommer med nok et utspill i ulvesaken som er en grundig omgåelse av det vedtaket som Stortinget gjorde våren 2016, og Rovviltnemdenes tilrådning i tråd med dette vedtaket.

Fylkesårsmøtet vil på det sterkeste oppfordre Hedmark sine stortingsrepresentanter å bevirke til, og påse, at Stortingets vedtak fra 2016 blir fulgt og satt ut i livet snarest mulig.

Vedlegg 5:

Avkortning av erstatning for tap av husdyr til rovvilt

Vi ser at kravene til dokumentasjon for å få erstatning for husdyr tapt til fredet rovvilt blir stadig strengere.

Tidligere ble det meste av tap utover normaltap erstatta hvis det ble dokumentert rovdryskader i et beiteområde. Nå avkortes det i veldig stor grad.

I tillegg settes normaltapsprosenten kunstig høy for de fleste. Normaltapsprosenten skal gjenspeile tap som er i besetninga over år uten rovvilt, men miljøforvaltninga er ikke villig til å beregne denne basert på reelt normaltaptil beitebrukerens beste.

Rovdyrerstatning	Ant. søknader	Tap på beite			Erstatta			Erstatning, %		
		Vaksne	Lam	Totalt	Vaksne	Lam	Totalt	Vaksne	Lam	Totalt
2006	48	173	987	1160	117	694	811	68	70	70
2008	46	140	878	1018	80	516	596	57	59	59
2010	40	182	901	1083	118	519	637	65	58	59
2011	48	205	1193	1398	112	729	841	55	61	60
2012	26	109	728	837	51	370	421	47	51	50
2013	43	182	999	1181	114	607	721	63	61	61
2014	30	116	616	732	51	264	315	44	43	43
2015	28	94	653	747	45	296	341	48	45	46
2016	20	100	486	586	48	199	247	48	41	42

Kilde: Rovdata, Erstatning rovvilt

Hedmark 2016: 71 %, 60 %

I [Forskrift om erstatning når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt](#) sin §8 sier:

Rovvilttap sannsynliggjort ved øvrige omstendigheter

Tap ut over normaltap, som ikke er ansett tapt til rovvilt etter § 6 eller § 7, anses som tapt til rovvilt når øvrige omstendigheter viser en sannsynlighetsovervekt for at det enkelte dyr er drept eller skadet av rovvilt.

Denne paragrafen så vi flere eksempler på at ikke ble tatt til følge beitesesongen 2016. I enkelte beiteområder fikk flere dyreeiere avkorting i erstatning av den grunn at det ikke var funnet og påvist skader i deres besetning, selv om dyrene beitet i samme område som besetninger med påviste skader. Vi mener dette er gir en klar sannsynlighetsovervekt for at tapte dyr, utover normaltap, er tatt av rovvilt. Når sannsynligheten for å finne kadaver i utgangspunktet er lav, gjør dette at tilfeldigheter i stor grad styrer muligheten for å få erstattet rovvilttapene. Dette mener vi er en uholdbar situasjon og mener praksis strider mot forskriften.

Vurderinger etter § 7 (Rovvilttap sannsynliggjort ved oppfyllelse av faste kriterier):

I henhold til Erstatningsforskriften § 7 skal tap av alle husdyr utover normaltap anses som tapt til rovvilt når følgende kriterier er oppfylt:

- Beiteområdet har fast bestand av rovvilt,
- det er påvist regelmessig rovviltskade på husdyr i beiteområdet i beitesesongen,

c) tapsbildet er sammenfallende med kunnskap og erfaring om skademønster voldt av tilstedeværende rovviltart og

d) tapsbildet er sammenfallende med sammenlignbare besetninger i beiteområdet eller nærliggende beiteområder.

Ifølge retningslinjene til § 7 skal vurdering av kriteriene a-d gjøres samlet for beiteområdet.

Dersom ett eller flere av kriteriene ikke er oppfylt, skal sannsynlighetsvurderingen for hele tapet gjøres i henhold til § 8. Dyr som er konstatert tapt til annet enn rovvilt, erstattes ikke i henhold til § 7. Fylkesmannen mener at det ikke er påvist regelmessig rovviltskade på husdyr i beiteområdet i 2015, jf. kriteriet i § 7 b). Med påvist rovviltskade menes gjennomførte undersøkelser foretatt av SNO. Fylkesmannen legger til grunn at for å oppfylle dette kriteriet må det ha vært dokumentert skader på husdyr forårsaket av fredet rovvilt ved flere tilfeller gjennom beitesesongen. Vi finner derfor at § 7 b) ikke er oppfylt. Siden alle kriteriene a-d i § 7 må være oppfylt for at erstatning for alle dyr utover normaltap skal kunne gis etter § 7, må sannsynlighetsvurderingen for hele tapet gjøres i henhold til § 8, se nedenfor. Fylkesmannen presiserer at siden ett av kriteriene ikke anses oppfylt, er det ikke foretatt noen videre vurdering av hvorvidt de øvrige kriteriene er oppfylt.

Normaltap

I Erstatningsforskriftens §2d er normaltap definert som «tapet av husdyr som erfaringsmessig inntreffer i besetningen på utmarksbeite uten forekomst av rovvilt». I retningslinjene til §2 utdypes følgende: «Det er søkerens ansvar å dokumentere normaltap i egen besetning. Normaltap beregnes primært på bakgrunn av besetningsdata som oppgis av dyreeier. Det må her forutsettes av dyreeier kan fremlegge dokumentasjon for slike data for en periode på minst 8–10 foregående år.»

Normaltapet i Hedmark blir likevel for de fleste fastsatt blant anna ut fra erfaringstall fra organisert beitebruk fra 1970-tallet. Myndighetene i Hedmark ser på 1970-åra som en periode før rovdyra kom tilbake og forstyrte tapsbildet. For fjellområdene i Hedmark benyttes normaltap for utmarksbeite på 1,2 % for søyer og 3,6 % for lam.

Andre fylker har lågere generelle satser for normaltap, særlig for lam. For eksempel ligger normaltapsatsene i Buskerud på 1,55 % for søyer og 2,33 % for lam på fjellbeite, noe høyere for blandingsbeite (1,65 %; 3,66 %) og skogsbeite (2,04 %; 3,93 %). Disse tallene er basert på statistikk fra perioden 1983-1999. Senere studier av tapsårsaker hos lam med radiosendere på skogs- og blandingsbeite i Buskerud har vist normaltap under 1 % (Bioforsk rapport 4/2009; 7/2012).

Freda rovvilt gjorde også skader på bufe i Hedmark i 1970-åra. Avlsmateriale, fôring og driftsopplegg i saueholdet er bedre i dag enn på 1970-tallet, og det har lagt grunnlag for et lågere normaltap til sjukdommer o.l. Det er ingen tvil om at normaltapet på utmarksbeite i Hedmark er satt alt for høgt. I godt drevne besetninger ligger normaltapet av lam på rovviltfritt utmarksbeite under 2 %.

Personer fra FMLA mener en endring av normaltapsprosenten må skje ved politisk påvirkning for å endre forskrift og retningslinjer. Retningslinjene til §2d kan likevel tolkes som at fylkesmyndighetene har større spillerom enn de har gitt uttrykk for (vår understreking): «Det kan imidlertid også benyttes satser for normaltap for ett enkelt beiteområde, eller ved bruk av gjennomsnittlig tap for fylket, regionen eller kommunen basert på data fra Organisert beitebruk. Erstatningsmyndigheten har anledning til å beregne normaltapet på andre måter der dette er hensiktsmessig. Der slik dokumentasjon fra brukeren ikke foreligger, fastsetter erstatningsmyndigheten normaltapet på bakgrunn av generelle data i vedkommende sankelag, kommune eller region, fortrinnsvis basert på data fra Organisert beitebruk.»

Hedmark Sau og Geit må arbeide for å få senket normaltapssprosentene i Hedmark (og andre fylker), via politiske kanaler, ved å informere erstatningsmyndighetene om den faktiske tapssituasjonen. Radiosenderstudier kan også være aktuelt i Hedmark.

Organisert beitebruk.

Endringer i praksis når det gjelder utbetaling av regionalt miljøtilskudd til organisert beitebruk i 2016 ga og en reduksjon i handlingsrommet for beitelagene, da tilskuddet ble utbetalt etter sankede og ikke slepte dyr på beite. Dette reduserer mulighetene beitelagene har til å gjennomføre forebyggende tiltak og rammer dem som har størst tap hardest.

Arbeidsstrategi

Hedmark Sau og Geit må arbeide for å få senket normaltapssprosentene i Hedmark (og andre fylker), via politiske kanaler og informere erstatningsmyndighetene om den faktiske tapssituasjonen.

Radiosenderstudier kan også være aktuelt i Hedmark.

Erstatningsforskriften må endres og tolkes annerledes enn dagens praksis

§7b i erstatningsforskriften må fjernes

HSG må jobbe videre med saken og lage et grunnlagsdokument som kan sendes videre til faglaga i fylket andre fylkeslag og politiske miljøer.

Kreve at landbruksavdelinga har større påvirkning i erstatningsoppgjøret jmf. Oppland der rådgiver fra Landbruksavdelinga deltar i erstatningsbehandlninga.

Til neste års jordbruksforhandlinger må det arbeides for å få tilbake ordning med antall slepte dyr på beit angående organisert beitebruk og beitetilskudd

Vedlegg 6:

ARBEIDSPLAN 2017:

- Skaffe ny kasserer
- Ledermøte mars/april
- Ledermøte okt / nov
- Fjøsbesøk
- Tur på staur okt/nov
- Fortsette arbeidet med å øke inntektene/medlemsverving

Vedlegg 7:

Hedmark Sau og Geit

Budsjett 2017

	Regnskap 2016	Budsjett 2017
INNTEKTER		
Refusjon medlemskontingent	kr 162 413	kr 170 000
Sekretærstøtte	kr 50 000	kr 50 000
Reklameinntekter		kr 25 000
Renteinntekter	kr 3 009	kr 3 000
	kr 215 422	kr 248 000
UTGIFTER		
Sekretærutgifter	kr 50 000	kr 50 000
Kontorhold	kr 6 000	kr 6 000
Godtgjørelse styremedlemmer	kr 21 000	kr 25 000
Møtegodtgjørelse	kr 53 400	kr 50 000
Møtegodtgjørelse landsmøte	kr -	kr 6 000
Kasserer/nett	kr 14 000	kr 14 000
Revisorhonorar	kr 3 000	kr 3 000
Arbeidsgiveravgift	kr 6 093	kr 8 000
Regnskapshonorar	kr 13 828	kr 14 000
Bilgodtgjørelse	kr 32 599	kr 28 000
Reisekostnad	kr 460	
Gaver	kr 775	kr 1 500
Møteutgifter årsmøte	kr 25 260	kr 25 000
Styremøter	kr 7 868	kr 8 000
Møteutgifter	kr 9 495	kr 4 500
Bankgebyr	kr 2 274	kr 2 000
Div. kostnader	kr 1 615	kr 3 000
Renteutgifter	kr 216	
	kr 247 883	kr 248 000